
Avtalespesialister skårer høyt på jobbtilfredshet

AKTUELT I FORENINGEN

LISBET T. KONGSVIK

lisbet.kongsvik@legeforeningen.no

Helsepolitisk avdeling

– I en tid der legerollen er under kraftig press så har spesialister utenfor sykehus fremdeles en høy grad av faglig og administrativ autonomi inntakt.

PASIENTTRETTET ARBEID: - God kontinuitet er noe av det som virkelig er bra med avtalespesialistordningen. Pasienten treffer den samme spesialisten hver gang, sier PSL-lederen. Foto: Vilde Baugstø

Det sier Erik Dyb Liaaen, leder av Praktiserende spesialisters landsforening (PSL). Liaaen er spesialist i indremedisin og lungesykdommer, og jobber ved Ålesund lungeklinikk. Han har vært avtalespesialist siden 2015. Tidligere var han seksjonsoverlege ved lungeseksjonen, Ålesund sjukehus.

Viktig med jobb mangfold for leger

PSL organiserer spesialister med egen praksis utenfor sykehus. Det store flertallet av disse er avtalespesialister som har driftsavtale med et regionalt helseforetak, mens noen er «helprivate» som driver spesialistpraksis uten driftsavtale.

– For jobb mangfoldet er det svært viktig med mulighet til å kunne jobbe som spesialist utenfor sykehus. Mange ser på avtalespesialister som «private», men aktiviteten inngår som en viktig del av den offentlig finansierte spesialisthelsetjenesten. Virksomhetene er også regulert av en rekke avtaler og regelverk, understreker Liaaen.

Et godt supplement til sykehusene

Avtalespesialister står i gjennomsnitt for 25 % av polikliniske konsultasjoner i spesialisthelsetjenesten, og i enkelte spesialiteter en betydelig høyere andel.

– Det er derfor en viktig del av spesialisthelsetjenesten. PSL jobber for at ordningen utvikles og utvides som et godt og effektivt supplement til sykehusene. Vi tror det er bra og viktig både for pasienter og leger at man har alternative tilbud innenfor det offentlig finansierte helsevesenet, sier han.

Høy andel pasientrettet arbeid

– En spesialist som driver sin egen praksis har mulighet for å innrette driften slik at den støtter god klinisk praksis. Mye av tiden brukes til pasientrettet arbeid, i motsetning til i sykehusene, der utviklingen i mange år har gått feil vei og hvor spesialistene bruker stadig mindre tid på direkte pasientrettet arbeid, sier han og påpeker at dette er et alvorlig problem for kapasiteten i spesialisthelsetjenesten.

Liaaen mener derfor det er viktig at man utvikler og utvider avtalespesialistordningen med flere spesialister og kontinuerlig ser på mulighet for å utvide oppgaver som kan utføres utenfor sykehus.

– Fremtidens spesialisthelsetjeneste vil i større grad være utadrettet og desentralisert. Medisinsk og teknologisk utvikling medfører at stadig flere utredninger og behandlinger kan håndteres uten innleggelse.

God kontinuitet

– Samtidig øker antall eldre og pasienter med sammensatte behov, og mange vil ha behov for oppfølging. God kontinuitet er noe av det som virkelig er bra med avtalespesialistordningen. Pasienter treffer den samme spesialisten hver

gang, i motsetning til tendensen til «engangsleger» i sykehusene, som blant annet Per Fugelli skrev om.

Er også bedriftsleder

Som innehaver av egen spesialistpraksis er man ikke bare lege, men også bedriftsleder med alt det innebærer.

– Vi må sørge for alt det praktiske i daglig drift. Det er et stort ansvar og det er mange kostnader som må bæres, men mange finner glede og tilfredsstillelse i den autonomien man har. At autonomien ivaretas er noe av det som er avgjørende for at ordningen skal være attraktiv, sier han.

Tradisjonelt har mange drevet solopraksis, men det har vært en villet utvikling at flere og flere samlokaliseres og finner sammen i gruppepraksiser.

– Det kan gi gevinster både faglig, kollegialt og sosialt, påpeker Liaaen.

Vil bli mer synlige

PSL er «størst av de små» yrkesforeningene i Legeforeningen.

– Tradisjonelt har vi ikke fått like mye plass i media som saker fra sykehusene og ikke minst fastlegekrisen, men vi jobber aktivt med informasjons- og påvirkningsarbeid gjennom andre kanaler, både internt i Legeforeningen og opp mot de regionale helseforetakene, helsemyndigheter og politikere.

Dette gjør vi gjennom deltakelse i råd, utvalg, prosjektgrupper og ikke minst annen formell og uformell kontakt. Internt i Legeforeningen har vi et godt samarbeid med ledelsen og andre yrkesforeninger, blant annet i forbindelse med forhandlinger om Normaltariffen, forteller Liaaen.

– *Hva tenker du vil bli utfordringene for PSL og de privatpraktiserende legene fremover?*

– En av de viktigste sakene som vi har jobbet mye med er innføring av felles henvisningsmottak i psykisk helsevern. Innføringen av dette skal starte i alle regioner i løpet av 2022. Ordningen er helt ny og i forarbeidet har man avdekket flere problemstillinger som dels er helt nye, og dels utfordrende for våre medlemmer siden de gir bekymring i forhold til autonomi, fleksibilitet og faglig kontroll, sier Liaaen.

PSL vil følge opp dette arbeidet videre og oppfordrer psykiatere til å delta i prosjektarbeid eller i arbeid i henvisningsmottakene når anledningen byr seg.

Det er viktig for PSL å forvalte og utvikle avtaleverk og hjelpe medlemmene til å få oppdatert kunnskap om avtaler, lover og regler. Så de er i stand til å drive gode praksiser med høy kvalitet på behandlingen.

Mer kunnskap

PSL vil jobbe for bedre synlighet og kunnskap om ordningen blant både pasienter, kollegaer i sykehus og beslutningstakere.

– De senere årene har det vært et politisk ønske om å integrere avtalespesialister tettere i den øvrige spesialisthelsetjenesten, bl.a. med etablering av samarbeidsavtaler mellom spesialister og lokale helseforetak, beretter Liaaen. – Tradisjonelt har mange hatt mest å gjøre med sin egen praksis, men vi ser behov for at engasjementet for ordningen må øke. Blant annet er det veldig viktig at vi har tillitsvalgte i alle deler av landet og en organisasjon som kan følge opp avtalene på en god måte.

Rammebetingelsene for drift av praksis må vedlikeholdes og forbedres, slik at man får en effektiv utnyttelse av kompetansen som finnes i denne delen av spesialisthelsetjenesten.

– Vi har nettopp arrangert årsmøte, og administrasjonskurs med rekorddeltakelse, og vi håper det er et tegn på at engasjementet blant medlemmene er økende, avslutter PSL-lederen.

Publisert: 24. oktober 2022. Tidsskr Nor Legeforen. DOI: 10.4045/tidsskr.22.15.12

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 20. juni 2026.